

Cyberpesten

Via internet kun je iemand
het leven flink zuur maken...

INHOUDSOPGAVE

1. Inleiding	3
2. Wat is cyberpesten?	4
3. Wanneer is cyberpesten strafbaar?	5
4. Checklist bij aangifte	7
5. Veiligstellen digitale sporen	8
6. Cyberpesten zonder strafbare feiten?	8
7. Contact met providers	9
8. Casus 'Populair in de klas, online gepest'	9
8.1. Situatiebeschrijving	9
8.2. Strafbaar?	10
9. Relevante links	11

1. Inleiding

Met de komst van internet en sociale media heeft ook pestgedrag zich verplaatst naar het online domein. Pesten via internet komt veel voor en heeft vaak grote gevolgen. In november 2012 pleegde de 20-jarige Tim Ribberink zelfmoord. De jongen schreef in de afscheidsbrief aan zijn ouders dat hij zijn hele leven 'bespot, getreiterd, gepest en buitengesloten' was. Het bleek dat Tim Ribberink ook via internet was gepest. Een ander had op internet onder zijn naam iets geschreven bij de ijssalon waar Tim werkte. Zijn zelfmoord zorgde voor veel maatschappelijke discussie.

Pesten is niet strafbaar, bij peestsituaties via internet kan er wel degelijk sprake zijn van een strafbare gedraging. Bijvoorbeeld wanneer je continu lastig gevallen wordt met kwetsende of dreigende berichten op je mobiel of via internet ontvangt. In dit document alle situaties en het juridisch kader op een rijtje.

2. Wat is cyberpesten?

Pesten via internet kan verder gaan dan een geintje. Van de neiging die jongeren hebben om grenzen op te zoeken, kunnen anderen de dupe worden. Lastig daarbij is dat tieners een andere kijk hebben op wat pesten is. In de ogen van veel jongeren heeft pesten een hoge funfactor en is het juist stoer om tot het randje (of erover) te gaan. Maar online is het lastig te bepalen of een “grapje” ook zo over komt op de ontvanger.

Online treiteren gebeurt regelmatig. Nagenoeg altijd is er een relatie tussen offline en online pesten en hebben de pesters er online dus vooral nieuwe, makkelijk toepasbare middelen bij. Net als bij ‘gewoon’ pesten gaat het vaak om schelden, roddelen en buitensluiten. Maar via internet zijn er nog meer manieren om iemand het leven zuur te maken. Bijvoorbeeld door een kwetsend bericht namens iemand plaatsen, bewerkte foto’s te verspreiden of iemand nare filmpjes te sturen. Wat jongeren zich niet realiseren, of wat hen ‘gewoon niet boeit’, is dat wat op internet gebeurt niet zomaar weer verdwenen is. Ook gebeurt het steeds vaker dat accounts gehackt worden en jongeren zich vervolgens online voordoen als hun gehackte slachtoffer.

Online pesten is een stuk laagdrempeliger en gebeurt vaak anoniem. Het speelt zich vaak buiten het gezichtsveld van ouders en leerkrachten af en heeft grote impact op het slachtoffer. Deze voelt zich nergens meer veilig. De overgrote meerderheid van de kinderen praat er niet met volwassenen over als ze online gepest worden.

Onderschat de impact van cyberpesten niet

Cyberpesten is veel vervelender dan pesten op straat.

- Je weet vaak niet wie je pest.
- Het gebeurt in een voor jou veilige omgeving: je telefoon of computer.
- Veel groter effect -> op internet is het voor iedereen te zien
- Blijvend effect -> beelden, teksten zijn niet zomaar van internet af en kunnen een slachtoffer blijvend achtervolgen.

3. Wanneer is cyberpesten strafbaar?

Wanneer jongeren online misplaatste grapjes uithalen, ruzie maken of iemand gericht lastigvallen en te kijk zetten, kun je denken aan bekende strafbare gedragingen als:

Wetsartikel	Inhoud – In het verlengde van pesten
266 en 271 Sr	Belediging
285 Sr	Bedreiging
137c-137g en 429quarter Sr	Discriminatie
261,262 en 268 Sr	Smaad of laster
285b Sr	Stalking of belaging
317, 318 en 285 Sr	Afpersing of chantage
317, 318 en 285 Sr en 261,262 en 268 Sr	Afdreiging (Afpersing plus smaad)

Maar aangezien er voor het uitvoeren van die gedragingen ICT is ingezet, kan er mogelijk ook sprake zijn van:

Wetsartikel	Inhoud – Strafb. handelingen dader
138ab Sr	Hacken Als de dader zich zonder toestemming van het slachtoffer toegang heeft verschaft tot diens computer, is er sprake van hacken.
138 ab en 139 c Sr	Gegevensdiefstal Na het inbreken in bijvoorbeeld een computer of database kan de hacker gegevens kopiëren
19-21 en 35 Aw	Verspreiden van foto's, zonder toestemming Als een foto van het slachtoffer zomaar verspreid is, bijvoorbeeld met kwetsend commentaar, kan dit inbreuk zijn op het portretrecht van het slachtoffer.
Auteurswet (Aw)	Verspreiden van teksten, zonder toestemming Als de dader teksten van het slachtoffer (die vanzelf auteursrechtelijk beschermd zijn) op het internet plaatst.

<p><u>350a en 350b Sr</u></p>	<p>Gegevens vernielen Na het inbreken in bijvoorbeeld een computer kan de hacker – expres of per ongeluk – gegevens veranderen, wissen, onbruikbaar of ontoegankelijk maken.</p>
<p><u>138b, 161 sexies en 161septies Sr</u></p>	<p>Stoornis veroorzaken Na het inbreken in bijvoorbeeld een computer, kan de hacker een storing veroorzaken waardoor dat geautomatiseerd werk ontoegankelijk wordt (bijvoorbeeld een website van een webshop)</p>
<p><u>248a Sr</u></p>	<p>Webcam-seksmisbruik - Iemand dwingen tot seksuele handelingen voor de webcam. Slachtoffer jonger dan 18 jaar.</p>
<p><u>326, 225 en 232 Sr</u></p>	<p>Identiteitsmisbruik Als de dader zich online voordoet als het slachtoffer.</p>

Het is wellicht wat vreemd dat ‘webcamseks’ vermeld wordt in het rijtje van strafbare gedragingen in relatie tot pesten. Toch kan er sprake van zijn wanneer jongeren hun slachtoffer manipuleren of onder druk zetten om zich voor de webcam uit te kleden. Er kan zelfs sprake zijn van stiekem opnames maken. (zie wetsartikelen ‘computervredebreuk’).

4. Checklist bij aangifte van cyberpesten

Stap	Vraag
1	Wat zijn je gebruikersnamen op internet: je mailadres, hyves, msn?
2	Hoe oud ben je? → <i>Jonger dan 18? Dan liefst een volwassene bij de aangifte.</i>
3	Via welke sites op internet ben je gepest?
4	Hoe ben je gepest? Wat schreven ze? Filmpjes? Foto's? Beeld?
5	Hoe vaak gebeurde dat?
6	Heb je dit pesten ergens gemeld? Bijvoorbeeld bij de beheerder van de site?
7	Hoe heb je degene leren kennen die je pest? Hoe lang ken je elkaar al? Ben je ook door anderen gepest?
8	Wie heeft je gepest? Heb je zijn of haar gegevens? <i>(NB doorlinken)</i> <ul style="list-style-type: none"> • IP-adres van de afzender • E-mailadres en E-mailbericht plus e-mailheader • Een of meer gebruikersnamen en/of nickname van de afzender. Bij e-mail, maar ook hyves, twitter, msn, facebook. • Internetadres (url) • Telefoonnummer • Advertentienummer(s) • Afbeeldingen, foto's, filmpjes die hij of zij heeft gemaakt of geplaatst. En de url van het filmpje. • Youtube-account en username van wie het filmpje geupload heeft. • Chatlogs (staat deze optie aan?)
9	Heb je iets betaald aan de verdachte? En heb je dan bijvoorbeeld: <ul style="list-style-type: none"> • Rekeningnummer(s) • Kwitanties (rembours) • Creditcardnummers of Paypal Hoe heb je contact daarover gehad?
10	Heb je iets bewaard, bijvoorbeeld een e-mail of een foto die op internet stond? Hoe heb je dit bewaard? <ul style="list-style-type: none"> • Digitaal opgeslagen. Bijvoorbeeld op een CD-Rom of USB-stick • Schermafdruck (printscreen) • Prints • Foto genomen van een beeldscherm of mobiel
11	Wat wil je hier verder nog over zeggen?
12	→ Vertel op welke websites de jongere meer kan lezen over cyberpesten
13	→ Wetsartikelen en Tips

5. Veilig stellen van digitale sporen

Wanneer er sprake is van online strafbare gedragingen, beschikt het slachtoffer over digitaal bewijsmateriaal of weet het slachtoffer waar deze te vinden is. Op www.internetsporen.nl is voor burgers duidelijk omschreven hoe zij digitale sporen kunnen veiligstellen zodat ze dit bij een aangifte beschikbaar hebben. Ook voor politie handig! Behandeld wordt onder andere:

- Chatgesprekken
- E-mailberichten
- Internetfora
- Internetpagina's
- Online Spellen
- Skype profielen en chatgesprekken
- SMS-berichten

Let op bij verwijderen van foto's en filmpjes

Wanneer er sprake is van laster/smaad in de vorm van een kwetsende foto op Twitter of een filmpje op Youtube, dan is de eerste impuls om dit te laten verwijderen om te proberen de schade voor het slachtoffer zoveel mogelijk te beperken. Houd echter wel rekening met het feit dat met het verwijderen ook de mogelijkheden verdwijnen zijn om diegene te achterhalen die het materiaal online heeft gehad.

6. Cyberpesten zonder strafbare feiten?

Dat neemt niet weg dat de impact op het slachtoffer groot is en deze begeleiding kan gebruiken. Cyberpesten kan grote psychische gevolgen hebben. Het is belangrijk dat zij er met iemand over kunnen praten. Voor informatie en steun kunnen zij ook online terecht bij:

- www.pestweb.nl
- www.kindertelefoon.nl
- www.kinderen.moed.nl/pesten/

Algemene tips:

- Word je gepest of lastig gevallen? Blijf er niet mee rondlopen! Vertel het iemand
- Blokkeer de persoon die je lastigvalt.
- Bepaal wat je eigen grenzen zijn en houd daaraan vast.
- Doe geen dingen die je niet wilt.
- Accepteer alleen betrouwbare uitnodigingen.
- Check je vriendenlijst vaak en verwijder mensen die je niet kent.
- Ga je chatten? Zet dan altijd 'automatisch loggen' aan.

7. Contact met providers

Wil je gegevens achterhalen op Hyves, MSN of YouTube? Bijvoorbeeld een IP-adres en gebruikersgegevens? Dan moet een opsporingsambtenaar daar in een brief of e-mail om vragen. Zo kan je deze bedrijven bereiken:

- **Hyves** - via politie@hyves.nl
- **MSN** - **via Interceptie** naar advocatenkantoor Kennedy van der Laan in Amsterdam voor Microsoft in Amerika.
Dit is nodig bij alle accounts bij Microsoft. Bijvoorbeeld @msn.nl, @msn.com, @live.nl, @hotmail.com.
- **YouTube** - **via Interceptie** naar Amerika

→ Krijg je de gegevens van de verdachte terug?

Dan kun je daarmee **via Interceptie** de service provider (ISP) vragen om de NAW-gegevens van de verdachte.

8. Casus 'Populair in de klas, online gepest'

8.1. Situatiebeschrijving

Jantien is een meisje van 15 jaar. Ze zit in de derde klas van de Havo. Ze is populair bij haar klasgenoten, kan het prima met de leraren vinden en haalt goede cijfers. Na schooltijd zit Jantien veel op Windows Live. Ze kletst dan met teamgenoten van het softbalteam en bekenden van school. Vaak ook met meiden en jongens die ze kent van vakantie, Habbo en GoSuperModels.

Sinds kort krijgt Jantien nare mailtjes waarin ze wordt uitgescholden voor onder andere vet varken, blubberpot, chocoprinsesje. De laatste tijd zitter en ook bewerkte foto's bij. Een aantal van deze mailtjes gaan nu ook rond op school. De meeste foto's komen van haar eigen hyvespagina. Ook ontvangt ze middenin de nacht sms-berichten met zulke teksten. Jantien durft eigenlijk niet meer naar school. Om de indruk te wekken dat ze naar school gaat, vertrekt ze wel iedere ochtend van huis. Maar ze is overdag vaak in het winkelcentrum. Nu er een filmpje van haar op Youtube staat, meldt ze zich aan de balie van het politiebureau. Kan de politie er niet voor zorgen dat het filmpje van Youtube wordt afgehaald?

Op het filmpje is te zien dat zij zichzelf uitkleedt, maar ze verzekert dat zij dit nooit heeft gedaan. Twee weken geleden heeft iemand haar op Windows Live laten weten dat hij dit filmpje van haar had. Als zij voor de webcam haar borsten zou laten zien, zou hij het niet op internet zetten. Dit deed ze liever niet en bovendien geloofde ze niet dat hij zo'n filmpje had.

8.2. Strafbaar?

Ja, dit is cyberpesten met de volgende strafbare handelingen:

1. Stalking of belaging [285b Sr](#)

- Nare mailtjes met tekst (vet varken, blubberpot) en bewerkte foto's
- Middenin de nacht sms-berichten met zulke teksten

2. Smaad of laster [261,262](#) en [268 Sr](#)

- Mailtjes gaan rond op school
- Een filmpje van Jantien staat op Youtube

3. Iemand dwingen tot seksuele handelingen – webcam-seksmisbruik [248a Sr](#)

- De dader meldde dat hij een filmpje had van Jantien. *Als zij voor de webcam haar borsten zou laten zien, zou hij het niet op internet zetten.*

En mogelijk ook onderstaande strafbare handelingen. Hiervoor is meer informatie nodig.

4. Bedreiging [285 Sr](#)

Dit hangt af van de inhoud van de teksten via internet en mobiele telefoon. In het Youtube filmpje kunnen ook bedreigende teksten voorkomen.

5. Computervredebreuk

Het kan kloppen dat Jantien zich nooit bewust voor een webcam heeft uitgety, maar dat daar toch echte beelden van zijn. De dader kan een speciaal programma op haar computer hebben laten zetten waarmee hij haar webcam kan aanzetten en bedienen. Zo kan hij haar ongemerkt hebben gefilmd.

Of de dader kan Jantien zelf hebben gebruikt om dat programma op haar computer te zetten. Hij kan haar bijvoorbeeld een foto hebben gestuurd. Door op de foto te klikken, heeft Jantien onbewust het programma op haar computer gezet.

9. Relevante links

Sites voor het slachtoffer	
Informatieve websites over cyberpesten.	www.pestweb.nl www.weetwatjetypt.nl www.cyberpesten.be www.cyberpestendebaas.nl
Websites over veilig internetgebruik.	www.mijndigitalewereld.nl www.surfsafe.nl www.clicksafe.be
Site voor jongeren over seksueel misbruik op internet	www.helpwanted.nl
Slachtofferhulp	www.slachtofferhulp.nl www.meldknop.nl www.kindertelefoon.nl
Sites ivm bewijsmiddelen	
Veiligstellen van internetsporen.	www.internetsporen.nl
IP-adres van de computer zoeken.	www.domaintools.com
Provider zoeken.	www.domaintools.com
Zoeken welke weg een e-mail heeft afgelegd en waar die vandaan komt.	www.my-addr.com
Zoeken welke weg een e-mail heeft afgelegd.	www.haltabuse.org/help/headers/index.shtml
Wie heeft deze website met een .nl naam (domein) geregistreerd?	www.sidn.nl/over-nl/
Wie heeft deze website met bijvoorbeeld een .com, .net. naam (domein) geregistreerd?	www.whois.net ← minder betrouwbaar dan www.sidn.nl omdat de gegevens niet worden gecontroleerd.
Welk IP-adres hoort bij deze website? (pingen van een website)	www.iptools.com
Welke provider (ISP) host deze website?	www.iptools.com